

Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 5 april 1940 kl. 1 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna den 13 mars 1940 hänvisat en av Kungl. Maj:t till riksdagen avlåten proposition, nr 128, vari Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga nedan intagna förslag till lag angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

Beträffande motiveringen får utskottet hänvisa till det propositionen bilagda utdraget av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden den 1 mars 1940.

I 4 § lagen om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar regleras sekretesskyddet för handlingar angående rikets försvar. Skyddet är så konstruerat, att beträffande handlingar som röra i paragrafen närmare angivna militära och därmed närstående ämnen, bland andra den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen, Konungen, såframt handlingarnas offentliggörande kan medföra våda för rikets säkerhet eller uppenbart kan skada dess försvar, äger förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid från handlingens datum förflutit, dock högst femtio år, där ej särskilda förhållanden påkalla hemlighållande under längre tid.

Det i propositionen framlagda förslaget åsyftar att med hänsyn till rikets intressen bereda möjlighet till ökat skydd för handlingar på näringslivets område — bl. a. vissa tullverkets handlingar — vid krig, krigsfara eller därav föranledda utomordentliga förhållanden. Förslaget har så utformats, att bestämmelsen i 4 § sekretesslagen om skydd för handlingar rörande den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen borttagits ur sitt nuvarande sammanhang och att i stället till samma paragraf fogats ett nytt andra stycke av vidsträcktare innebörd, enligt vilket beträffande nyssberörda handlingar samt beträffande handlingar, vilka röra produktion, handel, bankrörelse, försäkringsrörelse, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt under krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, Konungen skall äga att, såframt handlingarnas offentliggörande kan skada rikets försvar, folkhushållningen eller näringslivets behöriga fortgång eller eljest med-

föra våda för rikets säkerhet, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid, högst femtio år, förflutit från deras datum.

Utskottet finner ej skäl till erinran mot ifrågavarande förslag och hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till föreliggande proposition, måtte antaga följande

L a g

angående ändrad lydelse av 4 § lagen den 28 maj 1937 (nr 249) om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar.

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

4 §.

Beträffande handlingar, som röra krigsmaktens mobilisering, sammandragning eller verksamhet under krigstid eller vid krigsfara, dess mobiliseringsförråd och mobiliseringsutrustning, rikets fästningsverk och övriga fasta försvarsanstalter, örlogsstationer samt för krigsmakten avsedda varv och fartyg, militära flygstationer samt för krigsmakten avsedda flygverkstäder och luftfartyg, militära positioner och minförsvar, annan för krigsbruk avsedd materiels tekniska byggnad och beskaffenhet, för militärt ändamål avsedda kommunikations- och förbindelseleder, experiment och uppfinningar, det civila luftskyddets planläggning *eller ock den allmänna ekonomiska försvarsberedskapen*, äger Konungen, såframt handlingarnas offentliggörande kan *medföra våda för rikets säkerhet eller uppenbart kan skada dess försvar*, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid från handlingens datum förflutit, dock högst femtio år, där ej särskilda förhållanden påkalla hemlighållande under längre tid.

Beträffande handlingar, som röra krigsmaktens mobilisering, sammandragning eller verksamhet under krigstid eller vid krigsfara, dess mobiliseringsförråd och mobiliseringsutrustning, rikets fästningsverk och övriga fasta försvarsanstalter, örlogsstationer samt för krigsmakten avsedda varv och fartyg, militära flygstationer samt för krigsmakten avsedda flygverkstäder och luftfartyg, militära positioner och minförsvar, annan för krigsbruk avsedd materiels tekniska byggnad och beskaffenhet, för militärt ändamål avsedda kommunikations- och förbindelseleder, experiment och uppfinningar *eller ock* det civila luftskyddets planläggning, äger Konungen, såframt handlingarnas offentliggörande kan *skada rikets försvar eller eljest medföra våda för dess säkerhet*, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid från handlingens datum förflutit, dock högst femtio år, där ej särskilda förhållanden påkalla hemlighållande under längre tid.

I fråga om handlingar rörande den allmänna ekonomiska försvarsbered-

(Nuvarande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

skapen så ock beträffande handlingar, vilka röra produktion, handel, bankrörelse, försäkringsrörelse, transportverksamhet eller näringslivet i övrigt under krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden, äger Konungen, såfram handlingarnas offentliggörande kan skada rikets försvar, folkhushållningen eller näringslivets behöriga fortgång eller eljest medföra våda för rikets säkerhet, förordna, att de ej må utlämnas förrän viss tid, högst femtio år, förflutit från handlingens datum.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Stockholm den 5 april 1940.

På konstitutionsutskottets vägnar:

HARALD HALLÉN.

Närvarande: Herrar Hallén, Gustaf Adolf Björkman, Oscar Gottfrid Karlsson*, Sandegård*, Per Andersson, Herlitz, Källman, Björck, Thulin, Karl Bodin, Nils Andersson, Lindskog*, Fast, Andersson i Ovanmyra, Arnemark, Nordström i Torsby, Eriksson i Toftered, Hällgren*, Sundström i Skövde och Annér.

* Ej närvarande vid justeringen.

Särskilt yttrande

av herrar Herlitz, Nils Andersson och Annér, som anfört följande:

»Mot den sekretess i avseende å vissa tullverkets handlingar, som i förevarande proposition förordats, hava vi intet att invända, ehuru vi hysa tvivelsmål, huruvida den föreslagna lagtexten fullt motsvarar det avsedda syftet.

Propositionen avser emellertid därutöver, att under krig, krigsfara eller andra utomordentliga, av krig föranledda förhållanden *handlingar rörande näringslivet m. m.* i synnerligen stor utsträckning skola kunna sekretessbeläggas. Sålunda är det meningen, att alla handlingar som röra näringslivet — vare sig de stå i samband med krigsförhållandena eller ej — skola kunna hemlighållas, så snart vederbörande myndighet anser 'näringslivets behöriga fortgång' kunna skadas genom offentliggörande. Om behovet av vidgad sekretess med hänsyn till nu rådande förhållanden kan naturligtvis intet tvivel råda. Men en mycket ömtålig och maktpåliggande fråga är, hur långt man i detta hänsende bör gå, med hänsyn tagen till angelägenheten att offentligheten icke kringskäres i vidare mån än som är nödvändigt. Propositionen lämnar härutinnan ingen ledning; den innehåller i själva verket ingen motivering utöver den, som hänför sig till tullverkets handlingar. Fördenskull hava vi inom utskottet förordat en undersökning, huruvida ej genom en omredigering av lagtexten kunde åstadkommas, att bestämdare gränser bleve dragna för den sekretess som på det ifrågavarande området otvivelaktigt är behövlig.»